ᤑᤠᤗᤧᤗᤢᤱ ᤁᤠᤀᤢᤐᤠᤗᤡᤁᤠᤀᤡ
ᤐᤠᤸᤛᤱᤁᤠᤸ ᤁᤢᤶ (ᤁᤢᤶ ᥌-᥍)ᤀᤡ ᤛᤡᤰᤙᤠᤐᤠᤸᤛᤱ
ᤘᤡᤈᤧᤱ ᤁᤠᤍᤡ ᥇᥆᥍᥌
ᤁᤧ.ᤛ. ᥋᥆᥍᥊/᥋᥆᥍᥋

ᤛᤡᤸᤐᤠᤸ/ᤐᤢᤸᤍᤡᤸᤐᤠᤸ/ᤛᤠᤍᤡᤸᤍᤠ लेखक/संपादक/संयोजक :

ᤜᤧᤖᤡᤆᤠᤴᤍᤷ ᤗᤠᤘᤠᤋᤡ हरिचन्द्र लावती

स्थानीय पाठ्यक्रम कार्यशाला गोष्ठीका सहभागीहरू :

.श्री पदम केरुङ, श्री सरस्वती माध्यमिक विद्यालय

.श्री लोकबहादुर केरुङ, श्री माध्यमिक विद्यालय

.श्री नरेन्द्र खनाल, श्री मेमेङ माध्यमिक विद्यालय

.श्री भोलानाथ खनाल, श्री बाह्रबिसे आधारभूत विद्यालय

.श्री सुखमाया जबेगु, श्री कालिका आधारभूत विद्यालय

.श्री मुना केरुङ, श्री कन्चन शिक्षा निकेतन इङ्लिस स्कुल

फालेलुङ गाउँपालिका

ᤑᤠᤗᤧᤗᤢᤱ ᤁᤠᤀᤢᤐᤠᤗᤡᤁᤠ

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा

ᤛᤡᤰᤙᤠ, ᤕᤢᤘᤠ ᤋᤌᤠ ᤂᤧᤗᤁᤢᤍ ᤙᤠᤂᤠ

पाँचथर जिल्ला

ᤐᤠᤴᤆᤌᤠᤷ ᤈᤡᤗᤳᤗᤠ

ᤋᤡᤐᤛᤐᤃ : ᤑᤠᤗᤧᤗᤢᤱ ᤃᤠᤱᤘᤠᤸᤗᤠᤱᤁᤢᤳ
प्रकाशक : फालेलुङ गाउँपालिका
ᤃᤠᤴᤁ᤺ ᤁᤢᤶ
पाँचथर जिल्ला

ᤅᤪᤆᤢᤌ : ᤑᤠᤗᤧᤗᤢᤱ ᤃᤠᤱᤘᤠᤸᤗᤠᤱᤁᤢᤳ
सर्वाधिकार : फालेलुङ गाउँपालिका

ᤋᤡᤐᤛᤡᤴ ᤛᤠᤱᤍᤡ : ᤐᤡ.ᤛ. ᥈᥆᥎᥇/ᤕᤧᤗᤧ ᤛᤠᤱᤍᤡ ᥋᥆᥎᥊
प्रकाशन वर्ष : वि.सं. २०८१/येले सम्बत् ५०८४

प्राक्कथन

नेपाल 'बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसाँस्कृतिक देश हो (प्रस्तावना, नेपालको संविधान २०७२) । यस्तो विविध जातीय विविधतायुक्त परिवेश भित्र शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा भाषाको महत्वपूर्ण स्थान रहन्छ, अझ त्यसमा पनि शिक्षणको माध्यम (Medium of instruction) को थप महत्व रहन्छ । जसले सिकाइ उपलब्धिलाई प्रत्यक्ष असर गर्दछ । यहीं कुरालाई मध्यनजर गरी भाषाको उपयोग गरेर शिक्षाको पहुँच बढाउन भाषा, लिपि, संस्कृतिसम्बन्धी विषयलाई 'मौलिक हक र कर्तव्य' अन्तर्गत राखिएको हो । "नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानुन बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ ।" (धारा ३१ : शिक्षा सम्बन्धी हकको उपधारा ५, भाग ३ : मौलिक हक र कर्तव्य, नेपालको संविधान-२०७२) त्यसै गरी धारा ३२ को उपधारा १, २ र ३ मा क्रमशः भाषा, संस्कृति र लिपिको संबर्द्धन र संरक्षण गर्ने हकको व्यवस्था गरेको छ ।

यो पाठ्यक्रम मूलतः नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची ८ को नं.८ तथा सोही संविधानको भाग-३ को दफा ३१ शिक्षा सम्बन्धी हक (५), अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७५ को दफा २८(१) तथा सोही ऐनको दफा २६(१), स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्यन निर्देशिका २०७६, राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारुप, २०७६ तथा संघिय सरकार द्वारा निर्मित शिक्षा ऐन तथा शिक्षा नियमावली समेतको आधारमा यो पाठ्यक्रम तयार गरिएको हो ।

यो पाठ्यक्रम आवश्यकता सम्बन्धमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको माग समेतको अधारमा तयार पारिएको हो । उदेश्यको निर्धारण र विषयवस्तुको सङ्कलन व्यवस्थित रूपमा कार्यक्रम सम्पन्न गरी तयार पारिएको छ । यो पाठ्यक्रम तत्काल प्रयोग गर्न समेत सकिने गरी तयार पारिएको हो । यो पाठ्यक्रम पाँचथर जिल्लाको फालेलुङ गाउँपालिकाले तयार गरेको हो । यसको सफलता भने सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरूको चासो, सक्रियता र उपयोगमा नै निर्भर रहन्छ । आशा छ, यसले शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापलाई सहज गरी समग्र सिकाइ उपलब्धिमा बढोत्तरी गर्नेछ ।

प्रस्तुत "याक्थुङ् माःपाःन्रे़न् पाङ्नाःम्भे?बा ताक्फा (याक्फा १-८)रे़न् निःत्छाप्पोना" अर्थात "लिम्बू मातृ-भाषाको आधारभूत तह (कक्षा १-८) को पाठ्यक्रम" को निर्माणको लागि लेखक तथा सम्पादक प्राज्ञ तथा पाठ्यक्रमविद श्री हरिचन्द्र लावती तथा फालेलुङ गाउँपालिकाको शिक्षा शाखाका प्रमुख श्री कृष्ण रिमाल धन्यवादका पात्रहरू बन्नुभएको छ ।

फालेलुङ गाउँपालिका
फालेलुङ गाउँपालिकाको कार्यालय
पाँचथर जिल्ला

शुभकामना

अध्यक्ष
फालेलुङ गाउँपालिका

शुभकामना

उपाध्यक्ष
फालेलुङ गाउँपालिका

शुभकामना

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
फालेलुङ गाउँपालिका

सम्पादकीय

भाषाको माध्यमबाट सन्देश ग्रहण गरिन्छ भने यसैको माध्यमबाट सन्देश संप्रेषण पनि गरिन्छ । विषयवस्तु संप्रेषण र ग्रहण कार्यलाई शिक्षणको मूल मर्म मानिन्छ । संप्रेषण बोधगम्य भएन भने यसले ग्रहण पक्षलाई प्रत्यक्ष चोट पुऱ्याउँछ । विषयवस्तुको बोधगम्यतालाई भाषाले मूल भूमिका खेलेको हुन्छ - भाषिक अनभिज्ञाताको कारण सिकारु निरस बन्ने, कक्षा छाड्ने, प्रतिस्पर्धाबाट बाहिरिने र समग्रमा असफल हुने गर्दछ । नेपाली भाषा बाहेकका मातृ-भाषी बालबालिकाहरूको प्रारम्भिक अर्थात आधारभूत शिक्षण सिकाई क्रियाकलापमा यस्तो अवस्था हाल पनि कायमै छ । शिक्षणको माध्यम नै नबुझ्नेपछि वा बुझ्न कठिन भएपछि त्यस्ता बालबालिकाहरूलाई प्रथम श्रेणी वा विशिष्ट श्रेणी ल्याउन त कता हो कता उनीहरूलाई उत्तीर्णसम्म हुन पनि मुस्किल हुन्छ । यही कारण उक्त विद्यार्थीहरू अरूसँग प्रतिस्पर्धा गर्न सक्दैनन् । अर्को तर्फ मातृभाषाको संरक्षण र विकास गर्नु पनि राज्यको दायित्व हो । यही परिप्रेक्षमा शिक्षणलाई सहज गर्न तथा मातृभाषाको संरक्षण र विकास गर्न आधारभूत तहमा मातृ-भाषामा पठनपाठनको वैधानिक व्यवस्था गरे अनुसार यो फालेलुङ गाउँपालकिामा लिम्बू मातृ-भाषामा आधारभूत तह (कक्षा १-८) को पाठ्यक्रम स्थानीय रुपमा निर्माण भएको हो ।

यो पाठ्यक्रम Diversities या Course Model मा आधारित छ । यसबाट बन्ने पाठ्यपुस्तक एकिकृत विषयमा आधारित पाठ्यपुस्तक हुनेछ । याक्थुङ/लिम्बू भाषा र संस्कृतिलाई पेशा, प्रविधि, विज्ञान र गणितसँग तादाम्यता राख्दै यसलाई समृद्ध बनाउनु नै यो पाठ्यक्रमको मूल उद्देश्य हो । भाषिक परम्परा र उच्चारित आवाजलाई पाठ्यक्रम निर्माणमा ध्यान दिने उद्देश्यनुसार कार्य भएको छ । यहाँ उद्देश्य निर्धारण र विषयवस्तु संकलन फालेलुङ गाउँपालिका भित्रका सरोकारवालाहरुसँगको उपस्थितिमा "आवश्यकता पहिचान" कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । त्यही विचार गोष्ठीको आधारमा पाठ्यक्रमले आफ्नो आवश्यकतानुसार उद्देश्य निर्माण र विषयवस्तुहरू सङ्कलन गर्ने काम भएकोले यो पाठ्यक्रम बढी उदेश्यमुखी र व्यवहारिक हुने कुरामा म आशावादी छु ।

याक्थुङ/लिम्बू मातृभाषामा आधारभूत तह (कक्षा १-८) को पाठ्यक्रम निर्माणमा सबै प्रकारको सहयोग पुऱ्याई जनभावनालाई बुझी पाठ्यक्रम निर्माणमा पहिलोपटक कदम चाल्ने फालेलुङ गाउँपालिकाको अध्यक्ष बिरबिक्रम थाम्सुहाङ, उपाध्याक्ष महेन्द्रहाङ जबेगु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत डम्बरबहादुर आङदेम्बे, पालिकाको वडाध्याक्ष तथा सदस्यज्यूहरू, शिक्षा अधिकृत कृष्ण रिमाल तथा फालेलुङ गाउँपालिकाको सम्पूर्ण पदाधिकारीहरू धन्यवादको पात्र हुनु भएको छ ।

हरिचन्द्र लावती
लेखक तथा सम्पादक

ক᠊ঁবী৹

৬.ᘔীᕁꝑ

ʌ. ঠ᠆ꭅ৬ᓚ ঙ্গদুঁ ঠᘔᖮ

(Z) ᘔুপ্যꝑ ᘊ৭

(α) ᘔুঁঁ ᘊ৭

(৪) ᘔুᘔী ᘊ৭

(ঘ) ᘔুঁণᖮ ᘊ৭

(ঔ) ঙ্গ৺ঘ্যꝑ ᘔু ঠ᠆ঙ্ক৹ ঁণ᠆ঁকীꝑᘔ৺ ঁᖮ৹ᘔꝑꝡ৭ঁ ᘔীঁণꝑ ঁᖮ৭৹ঁৰ ॥

(গ) ঠ᠆ঙ্ক৹ দুঁঘ৹ᘔ৺ ঁᘔ᠆ᘔꝑꝡ৭ঁ ঁᘔ৹ᘔ৺ ঁᖮ৹ᘔꝑꝡ৭ঁ ᘔীঁণꝑ ঁᖮ৭৹ঁৰ ॥

(ঽ) ঠ᠆ঙ্ক৹ ঁᘔঁঁ৹, ঁণ᠆ঁকীꝑ ᘔু ঁᘔ৹ঁ৭ ঁঁᖮগী᠆ᘔ৺ ঙ্গ৭ঁᖮ ঁᖮ৭৹ঁৰ ॥

(ন) ঠ᠆ঙ্ক৹ ঁᘔঁঁ৹ঁ৭ ঁণᖮঁᘊ ᘔু ঁᘔী᠆ᘔ৺ ঁᖮ৹ᘔꝑꝡ৭ঁ ᘔীঁণꝑ ঁᖮ৭৹ঁৰ ॥

S. ঠ৹৪ᖮ ᘔু ᘔ᠆ঁꝑ

S.৬ ঠ᠆ꭅ ৬-ɕ

S.ʌ ঠ᠆ꭅ ৫-V

৪.ঙুঁণী৹ঁক৭ঁ৭ᘔ৺ ঁꝡঁ᠆

৪.৬ ঠ᠆ꭅ ৬-ɕ

৪.৬.৬ ঠ᠆ꭅ ৬

৪.৬.ʌ ঠ᠆ꭅ ʌ

৪.৬.S ঠ᠆ꭅ S

৪.৬.৪ ঠ᠆ꭅ ৪

৪.৬.ɕ ঠ᠆ꭅ ɕ

৪.ʌ ঠ᠆ꭅ ৫-V

৪.ʌ.৬ ঠ᠆ꭅ ৫

৬. ঠ᠆ঙ্ক৹ ঁᘔঁঁ৹

Z) ᘔুপ্যꝑ ᘔু ᘔুঁ

α) ᘔুᘔী ᘔু ᘔুঁণᖮ

ʌ. ঁᘔ৹ ᘔু ঁঁᖮগী᠆

S. ঁণᖮᘊ

ঽ) ঁবী᠆ঁকꝑᘔু ঁণᖮᘊ

[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]

[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]
([illegible])[illegible]
([illegible]) [illegible]
([illegible]) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

- [illegible]
- [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]